

auteur: Hans Krüse
datum: 23 juni 2011
opdrachtgever: Gabie Mulders via Helen Verouden

Notitie vis- en vleermuisonderzoek Liesbospark

Inleiding

De projectleider van de verplaatsing van Barracuda heeft mij via Helen Verouden (IMA) opdracht gegeven om onderzoek uit te voeren naar beschermde vissoorten en vleermuizen in een deel van het Liesbospark in verband met de verplaatsing van Barracuda naar het Liesbospark.

Aanleiding

De aanleiding van het onderzoek naar beschermde vissen en naar vleermuizen is gelegen in de verplaatsing van scoutingvereniging Barracuda van hun huidige onderkomen bij IKEA vanwege de geplande uitbreiding van IKEA. Uit een lokatiekeuze-onderzoek is gebleken, dat Barracuda het beste kan worden gehuisvest in het Liesbospark en wel in de zuidwesthoek van de bouwspeelplaats, grenzend aan de roeivereniging Wilhelmina in combinatie met het breder maken en doortrekken van de watergang ten noorden van Wilhelmina naar deze plek om hun boten te kunnen aanleggen. Voor deze activiteiten is het nodig te onderzoeken of er beschermde soorten in het geding zijn. Uit eerder onderzoek (Quickscan vleermuizen Liesbos, Mieuw van Diedenhoven, 2007) is de aanwezigheid van diverse soorten vleermuizen bekend (gewone dwergvleermuis, watervleermuis, mogelijk baardvleermuis). Uit de notitie advisering maatregelen Liesbospark (bureau Waardenburg, 2009) is het voorkomen bekend van de kleine modderkruiper in de sloot tussen Liesbospark en Befutterrein evenals de lichtbeschermde brede wespenorchis in een strook tussen spiegelplas en steenfabriek.

Doel van de inventarisatie

Onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde vissoorten (met name kleine modderkruiper, bittervoorn en rivierdonderpad) in het rood omliggende gebied en de functie van het groen omliggende gebied voor vleermuizen. Ook is naar de oever- en watervegetatie gekeken van de te onderzoeken watergang.

Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is een deel van het Liesbospark gelegen tussen de Vaartsche Rijn, het Befutterrein en de Verlengde Hoogravenseweg. Op figuur 1 is het rood (watergang – visfauna) en groen (beplanting en grazige vegetatie – vleermuisonderzoeksgebied) omliggend.

Figuur 1. Onderzoeksgebied: rood omlijnd: visfauna-onderzoek, groen omlijnd: vleermuisonderzoek

Methodiek

De NDFF is geraadpleegd op het voorkomen van (zwaar) beschermde soorten.

Het onderzoeksgebied is op 17 mei 's avonds en 15 juni 's avonds bezocht door F.L.A. Brekelmans en H. Kruse. Het onderzoek is gericht op het verzamelen van informatie over het (mogelijk) voorkomen van beschermde vissoorten en de aanwezigheid van vleermuizen.

Visonderzoek

De wateren zijn bemonsterd met een groot, verstevigd schepnet met maaswijdte van ongeveer 4 mm. De bemonstering vond plaats vanaf de kant.

Vleermuisonderzoek

In de zomerperiode kunnen kraamkolonies worden opgespoord en wordt belangrijke informatie verkregen over gebruik als foerageergebied of aanwezigheid van vliegroutes. De veldbezoeken vonden plaats vanaf de schemering (avond) en zijn uitgevoerd door twee personen. Tijdens de veldbezoeken was sprake van voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden, dat wil zeggen droog, weinig tot geen wind (0–2 Bf) en een temperatuur boven 12 graden Celsius.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van Pettersson D240x batdetector.

Resultaten

NDFF

In de NDFF zijn gegevens aangetroffen van het voorkomen de gewone dwergvleermuis in 2009 verspreid foeragerend in het hele park (ordegrootte 5–10 ex., waarbij niet duidelijk is of er dubbeltellingen zijn gedaan). In 2008 is een ijsvogel in augustus aangetroffen.

Vissen

In het rood omkaderde water is pos, driedoornige stekelbaars, diverse exemplaren van jonge witvis en Amerikaanse rivierkreeft (exoot) aangetroffen. De eerste avond werden veel dansende schietmotten

waargenomen en in het water de hiermee samenhangende kokerjuffers. Dit zijn indicatoren van een redelijke waterkwaliteit. Het betreft alle soorten die niet zijn beschermd in het kader van de Ff-wet.

Vleermuizen

Op beide avonden zijn enkele exemplaren (niet meer dan 5) foeragerende gewone dwergvleermuis aangetroffen in het Liebospark. Tegen de schemering kwamen de eerste exemplaren aanvliegen vanuit de groenstrook langs de Liesbosweg tussen de watergang en de school. Het is aannemelijk, dat ze een verblijfplaats hebben onder de dakrand van de school.

Over de Vaartsche Rijn is af en toe de watervleermuis waargenomen.

Van de rosse vleermuis zijn enkele overvliegende exemplaren waargenomen.

Overig

De noordoever van de watergang die Wilhelmina scheidt van het Liebospark is een vrij steile oever, begroeid met een vrij ruige vegetatie met soorten als koninginnekruid, brandnetel, fluitekruid, krulzuring, riet, scherpe boterbloem, glanshaver, kropaar, veldbeemdgras en diverse zeggensoorten (pluimzegge, valse voszegge, ruige zegge, ijle zegge, elzenzegge). Verder staan er enkele bomen en struiken (schietwilg, esdoorn, rode kornoelje). Het voorkomen van pluimzegge is interessant. Deze soort komt vooral voor in moerasgebieden.

In de watergang is pijlkruid, gele plomp, witte waterlelie, grof hoornblad, smalle waterpest, sterrekroos en klein kroos aangetroffen.

Effectbeoordeling

Het verbreden en doortrekken van de bestaande watergang zal leiden tot aantasting van de bestaande oever en kap van de aanwezige bomen. De huidige oever heeft een vrij ruig, maar wel redelijk ongestoord karakter. Er zijn geen beschermde soorten in het geding, maar het verdient aanbeveling om bij de verbreding van de watergang de nieuwe oever zodanig ecologisch vorm te geven dat de huidige kwaliteit op termijn kan terugkeren.

Voor vleermuizen geldt dat de verplaatsing van Barracuda geen aantasting van de foerageerfunctie van het verplaatsingsgebied zal opleveren. Wel is er spin-off van de verplaatsing te verwachten in de sfeer van intensivering van het gebruik van het Liebospark en meer verlichting in combinatie met het intensievere gebruik van de steenfabriek, en de asbestsanering die nodig is, welke uiteindelijk wel effect kan hebben op vleermuizen. Het verdient aanbeveling om de optelsom van alle veranderingen nog eens te bekijken en maatregelen die gunstig zijn voor vleermuizen toe te voegen.

Conclusie

In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde vissoorten aangetroffen. Het verbreden en doortrekken van de watergang ten behoeve van de verplaatsing leidt niet tot negatieve effecten op strikt beschermde planten en dieren. Wel verdient het aanbeveling om bij de verbreding van de watergang de nieuwe oever zodanig ecologisch vorm te geven dat de huidige kwaliteit op termijn kan terugkeren.

De locatie heeft een foerageerfunctie voor de gewone dwergvleermuis. Verplaatsing van Barracuda zal deze functie niet wezenlijk aantasten.

Wel dient rekening te worden gehouden met het cumulatieve effect op vleermuizen van alle maatregelen die in het Liebospark worden uitgevoerd. Het verdient aanbeveling om alle geplande werkzaamheden in hun totaalverband te bekijken op mogelijk cumulatieve effecten op vleermuizen en mitigerende maatregelen te nemen (keuze struweel, evt. aanvullen beplanting, ophangen vleermuiskasten, aanpassen verlichting).